

URBAN FESTIVAL ZAGREB: UZ PREDSTAVU »CARGO SOFIA - ZAGREB« ŠVICARSKE SKUPINE »RIMINI PROTOKOLL« I REDATELJA STEFANA KAEGIJA

U utrobi europske mreže teretnjaka

»Cargo« je bio najatraktivniji izvedbeni događaj ovogodišnjeg Urbanog festivala - u tom je kazališnom događaju insceniran fenomen rada, odnosno rad kao način života te način oblikovanja osobnog i performativnog identiteta

Šasvim suprotno »filmu ceste« kao mahom utopijskom, pustolovnom ili bar likovima romantičnih nonkonformista obilježenom žanru, »kazalište ceste« u izvedbi švicarsko-njemačke skupine »Rimini protokoll« na ovogodišnjem je Urbanom festivalu publici donijelo iskustvo bliskog susreta s brojnim elementima surove, monotone, ekonomskim nasiljem obilježene vozačke stvarnosti.

U najboljoj maniri zadivanja kože velegrada, zagrebačka publika (svega 40 gledatelja po izvedbi) obišla je zbiljske robne terminale u industrijskoj zoni na Žitnjaku, doslovce prislonivši lice uz lokacije koje poznaju isključivo radnici u skladištima i kamiondžije.

Njezino veličanstvo roba

Pomični kazališni prostor adaptiranog teretnjaka bugarskog porijekla funkcionirao je kao »kutija« kroz čije prozirne ili projekcijske zidove možemo zaviriti u priče, osobne fotografije i snimke akumuliranog umora kamiondžija, njihova »ponosnog siromaštva«, njihovih bahatih korporativnih gospodara, ne-

prestane socijalne depriviranosti, nesigurnosti oko tereta koje prenose i korupcijom obilježenih granica koje prelaze, čežnje za domom.

Predstava »Cargo Sofia - Zagreb«, međutim, nije rađena kao voajerizam za kazališnu buržoaziju, već kao politički precizna slika čitave jedne »mreže« trgovine, u kojoj prenošena roba često ima dostojanstveniji status od ljudi koji sjede za volanom i paze da neoštećena pakiranja toalet-papira stignu od Sofije do Zagreba. Filmski prizori bugarske i srpske prijestolnice projicirani na zidu teretnjaka miješaju se s putovanjem kroz stvarne zagrebačke ulice; »odmori« na domaćim benzinskim crpkama sablasno se vizualno podudaraju s besprizornim graničnim prijelazima diljem europskog kontinenta.

Iz minute u minutu gledateljima postaje jasno da ceste zapravo čine krvotok razgranate europske »crne burze« na čijim terminalima vladaju posebna pravila izdržljivosti i konspirativnosti, pri čemu prosječni bugarski vozač teretnjaka mjesečno provodi u vlastitom domu svega četiri dana, s plaćom od svega 500-600 eura.

»Cargo Sofia - Zagreb« - pomični kazališni prostor adaptiranog teretnjaka

Rad kao performativni identitet

Izvođači ove predstave javili su se na oglas objavljen u novinama, a uvjet za angažman bilo je dugogodišnje vozačko iskustvo. Izabrana dvojica bugarskih kamiondžija tijekom predstave obraćala su nam se kombinacijom bugarskog, engleskog i njemačkog jezika, no osobno mi se važnijim od riječi koje su izgovarali činilo promatrati

njihova lica, duboko prožeta umorom, kao i njihove kretanje, nalik veoma sporim, tromim, ali i potpuno usredotočenim kornjačama, koje je veoma teško izbaciti iz takta ili skrenuti s puta. U ovom je kazališnom događaju prvenstveno insceniran fenomen rada, odnosno rad kao način života te način oblikovanja osobnog i performativnog identiteta.

Iako je čitava vožnja s publikom unaprijed isplanirana, tijekom izvedbe su se ne-

prestano događale i nepredviđene stvari. Primjerice, kamion s prozirnim zidom kroz koji se nazire publika šokirao je građane na jednoj benzinskoj crpki pored koje smo prošli, pretpostavljam jer im se činilo da je riječ o trgovini ljudima. Na jednome od skladišnih parkirališta publika se provezla tik do kamiondžijskog odmorišta, nehotice posvjedočivši slobodnim aktivnostima vozača: kuhanju večere, gledanju pornografskih filmova, pisanju izvještaja,

slušanju radija. Miješanje svakodnevnog i povišeno teatralnog djelovanja rezultiralo je duhovitim »sudarima« stvarnosti, odnosno gubitkom iluzije o granicama razdvajanja unutarkazališnog i izvankazališnog ponašanja.

Zrenje festivala

Vrijedi istaknuti da je ovogodišnji Urbani festival konačno oblikovao vlastite estetičke i političke prioritete: brojni su gradski prostori privremeno »preimenovani« u Šetališta stradalnika globalizma ili Trgove žrtvi patrijarhata; Cvjetni je plac u subotnje prijedodne frenetične kupovine udomio i jednu mirnu protestnu performativnu akciju zagrebačke skupine »Bad Company«; pokrenute su javne debate o divljivoj kapitalizaciji javnih prostora, a čitava je predstava »Cargo« gotovo idealan pokazatelj stalne festivalske zaokupljenosti gradom kao »skrivenim«, nespektakularnim, koliko i duboko konfliktnim te ideologijama prožetim prostorom.

Vitalnost promišljanja i teatra i njegova političkog konteksta u ovom trenutku stoga u Hrvatskoj više ne pokazuju etablirani festivali poput Eurokaza, već mlade i aktivistički educirane manifestacije poput Queera ili Urbanog festivala. Iz kritičke perspektive, nedostaje im jedino otvorenost ili veća motiviranost za obraćanje i izvanstrukovnoj publici.

Nataša GOVEDIĆ